

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

24.12.2021 nr.6/4-18d/21-1307.

la nr.12-9/128-3051 din 07.12.2021

Oficiul Avocatului Poporului
municipiul Chișinău, str.Sfatul Țării 16

Procuratura Generală a luat act de Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor în sistemul penitenciar din Republica Moldova „*privarea de libertate a copilului – privarea de copilărie*” realizat de către membrii Consiliului pentru prevenirea torturii.

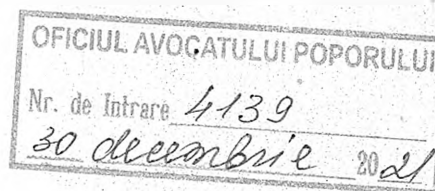
Alăturat vă transmit informația privind unele măsuri întreprinse de către Procuratura Generală, privind implementarea recomandărilor din Raportul *supra*, înserată în tabelul anexă.

Anexă: tabel, pe 5 file.

Cu respect,

Adjunctul Procurorului General interimar

Eduard BULAT

Tabel cu privire la unele măsuri întreprinse de către Procuratura Generală
privind implementarea recomandărilor formulate în Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor în
sistemul penitenciar din Republica Moldova „*privarea de libertate a copilului – privarea de copilărie*”
realizat de către membrii Consiliului pentru prevenirea torturii

nr.	Recomandarea	Măsurile întreprinse
1.	Elaborarea și implementarea unei Strategii naționale destinate dezvoltării unui sistem de justiție specializat pentru copiii care intră în contact cu legea (sistem de justiție pentru copii). Astfel că, instituțiile naționale și profesioniștii din varii domenii să ofere un răspuns complex și coordonat în vederea abordării situațiilor cu implicarea copiilor făptași (<i>pct. 1 din Recomandări</i>).	<p>Pentru orice copil contactul cu justiția este unul dificil și traumatizant. Prin urmare, adaptarea justiției la nevoile copiilor (justiție prietenoasă) este necesară și rezultă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte, în special Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.</p> <p>Conștientizând importanța unei abordări specializate a justiției prietenoase copilului, prin <i>Ordinul Procurorului General nr.808-p din 07.09.2010 privind sarcinile Procuraturii în domeniul protecției drepturilor copilului și înfăptuirii justiției pentru minori</i>, în toate procuraturile teritoriale au fost desemnați procurori specializați în problemele copiilor, cu sarcina de a contribui la asigurarea respectării legislației privind drepturile copilului, prevenirea și combaterea delicvenței juvenile. Desemnarea responsabililor de acest segment s-a efectuat prin dispoziția procurorului-șef teritorial, ceea ce se înscrie în activitatea de creare a unui sistem de procurori specializați pentru copii și dezvoltarea conceptului instanțelor specializate. <i>În prezent sunt desemnați 74 procurori specializați în problemele copilului.</i></p>

2.

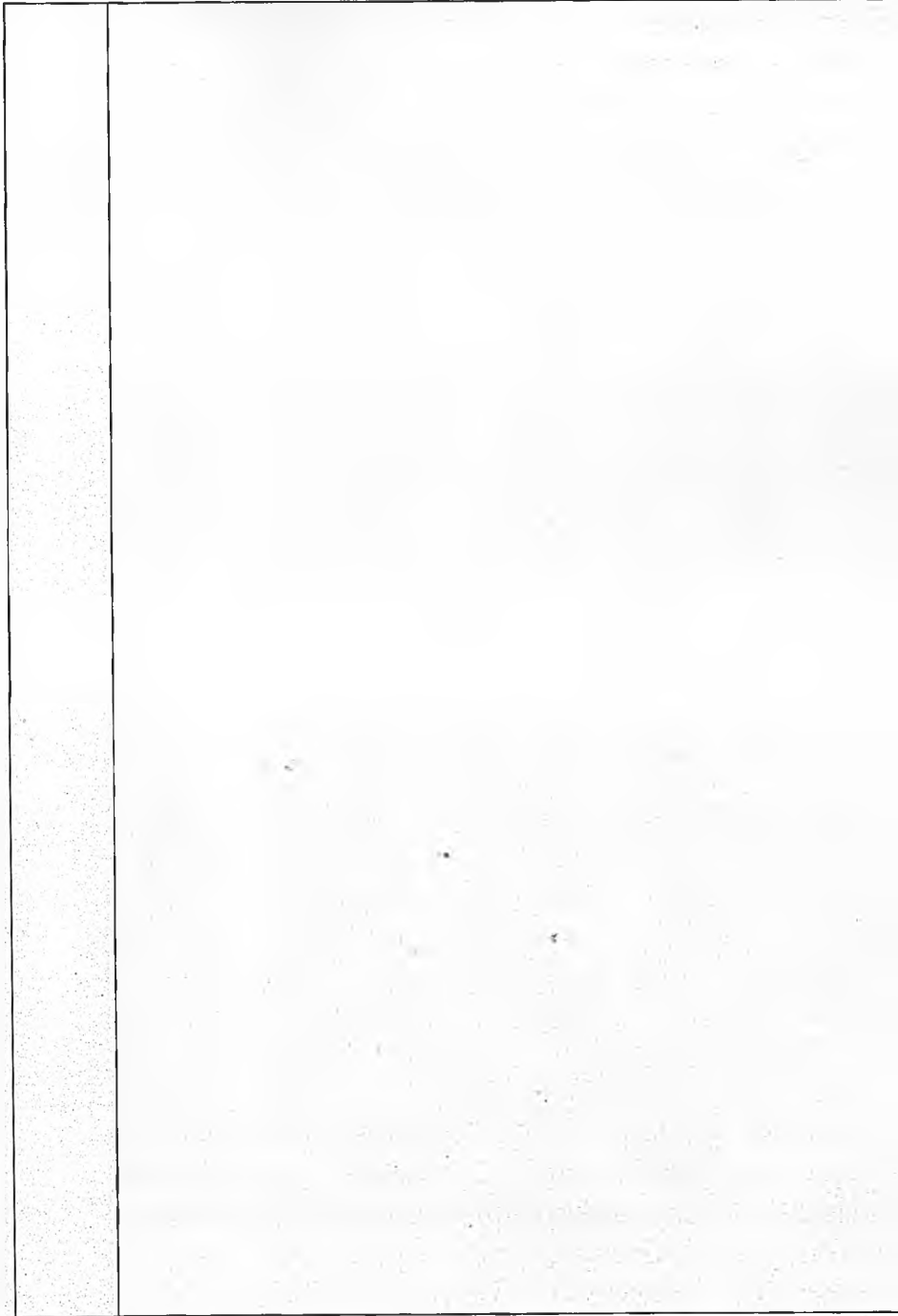
Analiza și revizuirea actelor normative și a altor acte conexe privind îmbunătățirea sistemului de aplicare a alternativelor arestului, deținerii, condamnărilor pentru copiii în conflict cu legea. În special, revizuirea prevederilor legale ce reglementează instituția împăcării și medierii în sistemul penal, în vederea eliminării restricțiilor pentru copii. Ori, modificările legislative (Codul penal și de procedură penală) care au avut loc în august 2016 conform cărora aplicarea institutului împăcării (și medierii) a fost limitată considerabil aplicării acestei instituției (art. 109 CP privind împăcarea părților), (*pct.3 din Recomandări*).

Persistența fenomenului delincvenței juvenile determină necesitatea de a perfecționa cadrul legal, ținând cont de instrumentele internaționale cu privire la protecția minorului în sistemul justiției penale prin promovarea alternativelor la detenție și de a exclude copiii din sistemul justiției penale prin valorificarea căilor non-penale ce oferă șanse de reeducare și reintegrare în societate (obligățiile finale ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului din 2017).

Cadrul legal al Republicii Moldova prevede posibilitatea de judiciarizare, inclusiv la faza urmăririi penale. Astfel, art. 54 din Codul penal prevede că, persoana în vârstă de până la 18 ani care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală, dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale. Minorilor, liberați de răspundere penală, li se aplică măsurile de constrângere cu caracter educativ, prevăzute la art.104 Cod penal.

Analiza practicii aplicării institutului împăcării în privința minorilor care au comis fapte penale în perioada anilor 2018 - 2019 constată că împăcarea a fost dispusă în 562 cauze penale (din 1332 cauze penale), cea ce constituie 42,19 %, inclusiv 147 în privința a minori care au comis fapte penale în mod repetat, cea ce constituie 26,16%.

Este indubitabil că împăcarea reprezintă un „acord de voință”, în care minorul este liberat de răspundere penală ca rezultat al împăcării, în cazul în care victima infracțiunii manifestă un atare acord. Însă

deseori minorii care au comis fapte penale profită de o asemenea oportunitate, fără a conștientiza consecințele acesteia.

Nu se contestă dreptul garantat de art. 60 și 64 din Codul de procedură penală, a părții vătămate și a bănuitului, învinuitului, inculpatului minor de a se împăca, și nu se limitează acest drept, însă, aplicarea institutului împăcării fără a explica minorului consecințele acestuia nu contribuie la realizarea politicii statului de resocializare, reabilitare și reintegrare în societate a minorilor aflați în conflict cu legea. Dimpotrivă este perceput ca element impunitiv, generând comiterea în mod repetat a faptelor penale, uneori chiar până la finalizarea urmăririi penale.

Reieșind din importanța subiectului relevat, Procuratura Generală cu concursul secției justiție juvenilă a analizat activitatea sa spre umanizarea politicii penale în cauzele privind minorii, ghidând procurorii implicați în examinarea acestor cauze să aplice procedurile discreționare în faza prejudiciară a procesului penal, în special institutul liberării de răspundere penală a minorilor, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ, prevăzute de art. 54, 104 Cod penal, precum și referirea copiilor în situația de risc serviciilor sociale specializate.

O altă soluție care va exclude copiii din sistemul justiției penale și va oferi șanse de reeducare și reintegrare în societate a minorilor, ar fi utilizarea procedurii de mediere, răspândită pe larg în alte țări drept procedură juridică obligatorie, mai ales în cazul

		<p>minorilor, Republica Moldova are o asemenea - <i>Lege cu privire la mediere nr. 137/03.07.2015.</i></p> <p>Potrivit Legii menționate implicarea mediatorului în medierea unor cazuri are efecte benefice nu doar de ordin psihologic, ceea ce are o importanță majoră în cazul minorilor în conflict cu legea, dar și o mare importanță socială, astfel actul juridic devine mai eficient în prevenirea delincvenței juvenile.</p> <p>În prezent medierea prevăzută de legea penală în cazurile privind minorii nu se aplică, deoarece nu este obligatorie și adesea este considerată nepopulară din cauza încărcăturii adiționale pentru specialiștii din domeniul justiției. Această situație, este determinată în mare parte de procedurile de alternativă oferite de legislator pentru soluționarea cauzei – procedura de mediere ori de împăcare a părților. Deoarece procedura de împăcare a părților este mai simplă, de regulă părțile solicită aplicarea acesteia.</p> <p><i>Pentru îmbunătățirea situației minorilor aflați în conflict cu legea conceptul împăcării în cazurile privind minori care au comis fapte penale, urmează a fi revizuit, prin atribuirea caracterului obligatoriu de participare a mediatorului la procesul de împăcare cu participarea minorilor, care va ajuta minorul să conștientizeze acțiunile sale și să se reintegreze cu succes în comunitate.</i></p>
3.	Elaborarea și instituționalizare prin lege a unor standarde minime de detenție a copiilor în sistemul penitenciar în conformitate cu convențiile și standardele internaționale (<i>pct.4 din Recomandări</i>).	Considerăm că în prezent este inoportun de a interveni pe acest segment, deoarece art.70 alin. (3) din Codul penal, prevede că la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul

		închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate, iar conform alin. (4) din aceeași normă la stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii nu poate depăși 12 ani și 6 luni pentru minori, în caz de cumul de sentințe - 15 ani pentru minori.
4.	Elaborarea cadrului normativ de protecție contra represaliilor și neadmiterea intimidării personalului medical în caz de raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant în ordinea stabilită de Ordinul nr.77 a Procuraturii Generale/ 572 a Ministerului Justiției din 31.12.2013 (<i>pct.11 din Recomandări</i>).	Menționăm că efectuarea acestei măsuri nu poate fi atribuită în mod exclusiv Procuraturii, or asemenea obligații nu se regăsesc în atribuțiile instituției. Totodată, reiterăm că Procuratura Generală își exprimă deschiderea de a participa la ședințele unui grup de lucru, sau eventual în alt format, prin prezentarea obiecțiilor și propunerilor de rigoare, în cazul demarării unui proces de elaborare a mecanismului de protecție menționat.
5.	Instruirea personalului penitenciar, inclusiv medical în documentarea leziunilor traumatice condrom prevederilor Protocolului de la Istanbul și Ordinul nr.77 din 31.12.2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant (<i>pct.32 din Recomandări</i>).	Procuratura Generală își exprimă disponibilitatea, la invitația factorilor de decizie, să contribuie la instruirea personalului penitenciar și medical, cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.